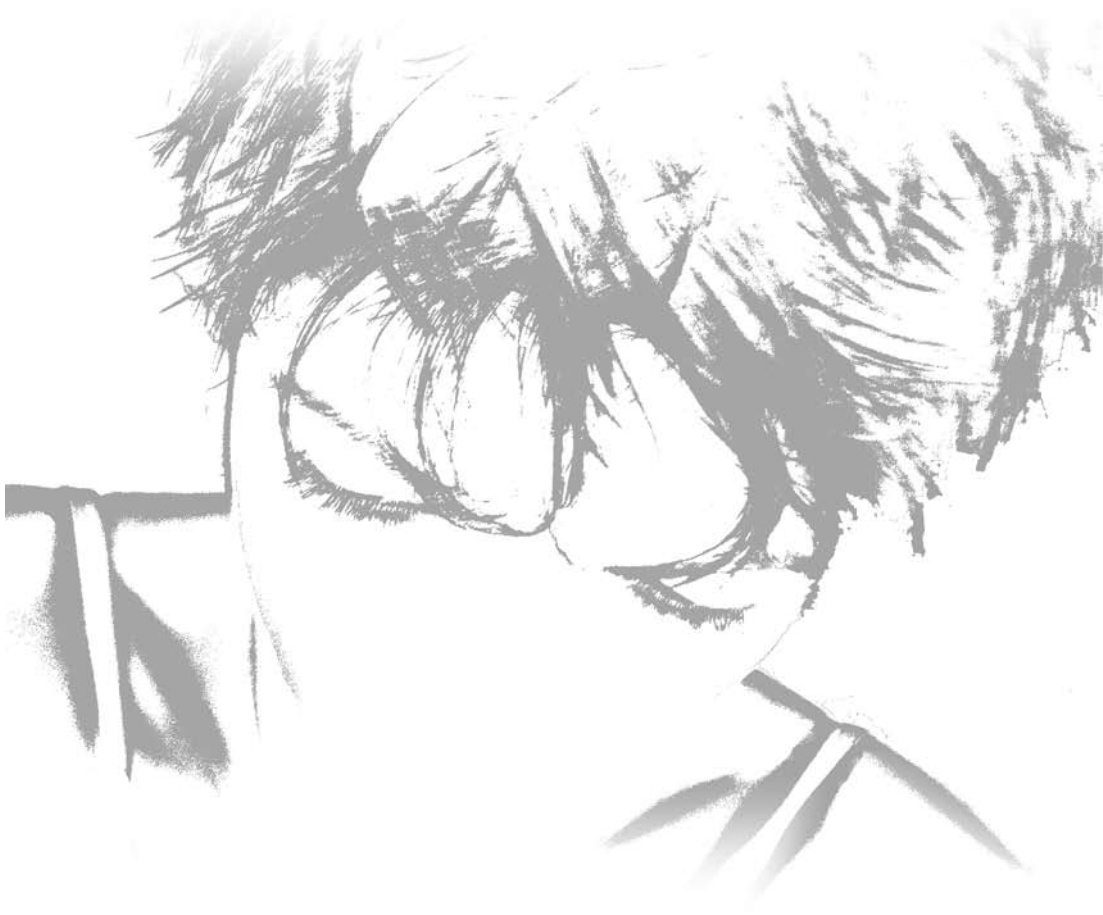

Виктория Бързашка

По библейските страници

И заповяда Господ Бог на човека и рече: от всяко дърво в градината ще ядеш;

А от дървото за познаване на добро и зло, да не ядеш от него;

Защото, в който ден вкусиш от него, бездруго ще умреш.

Битие, глава II: 16-17

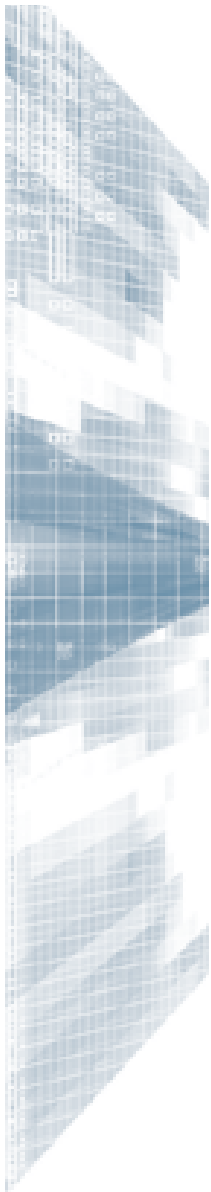
Всеки човек бил философ, така казват. И от толкова много философи – никаква мъдрост. Но за сметка на това количеството информация, която циркулира, е зашеметяващо огромно. Още първото проплакване на бебето е зов за помощ: “спасете ме от всичкото това знание! То ще ме убие!” Но никой не му обръща внимание.

Фройд казва, че съвсем рано у децата възниква принципът на реалността, синоним на принципа на неудоволствието, което трябва да бъде избегнато. Нашият първи сблъсък с доброто и злото, първият страх. Първото знание, което е загубата на нашата невинност. С времето се добавя все повече информация и все повече тъга, и все по-ясно се очертават измеренията на тези два властелина в живота ни, Доброто и Злото, безпристрастни и непрощаващи.

Дали можехме да се спасим от тях? С какво ни помагат и с какво ни пречат? Разум и любопитство – това е присъда или дар. Човекът обаче неминуемо ги притежава и са му нужни. Не можем да се спасим от знанието, защото е единствената ефективна стратегия за оцеляване. Не бихме могли да се ориентираме в средата, в която живеем, нито да я използваме за задоволяване на потребностите ни – от най-нисшите на храната и водата до най-висшите като нуждата от красота, любов и творчество – ако не притежаваме необходимите знания.

И ние търсим. Лутаме се сред понятията за истина и лъжа и се мъчим да открием себе си. Ровим се из мъдростта на миналото, за да намерим своя път към бъдещето. Ако знаем, то е защото го искаме и никога не трябва да забравяме, че това е наш съзнателен избор, чиято отговорност напълно носим.

Първият плач и първият смях. Още в началото на живота ни нашето внимание е насочено изцяло към трупането на информация и оценяването ѝ. Наблюдаваме, наблюдаваме, наблюдаваме. И съхраняваме в паметта си всичко: цветове, звуци, допир, вкус, мирис и нашите впечатления от тези усещания. Всеки спомен, всяко знание се пречупва през съзнанието ни и получава като резултат своя етикет “добро” или “зло”, “приятно” или “неприятно”. За нас!

Информацията винаги е източник на оценка и е подложена на такава по критерии, които сами създаваме. Веднъж дошли на този свят, ние се сблъскваме с удоволствието и неудоволствието, които той носи. Всяка наша крачка е правене на избор, активно творене на личността и живота ни, а основният ни ориентир е търсенето на щастието и избягването на нещастieto. Затова е толкова неизбежно онова фатално отхапване от ябълката, затова то е раждане на човека такъв, какъвто е: същество, обречено цял живот да търси, да страда, да копнее. Затова е смърт, но смъртта на невинността на невежеството. Как би различил деня, ако нямаше нощ? И каква стойност би имал за теб раят, ако не си бил в ада? Непознаването на доброто и злото, неумението да се прави оценка и избор между тях – това за мен е безплодна градина, която не ражда плодове и не е способна да дава живот. Приятели са ми казвали, че предпочитат незнанието, че завиждат на онези хора с простичкото съществуване, които не знаят и не чувстват липса и необходимост от знание, за които денят не е изпълнен с неразрешими дилеми и жестоки морални конфликти, които се чувстват безсилни да се противопоставят на скалата пред тях, но не ги боли от безсилието им пред Господа и Дявола, и недостижимите идеали, които никога не дават покой. Бог да пази тези хора. Аз няма да вляза в дома им.

Благославям познанието и копнежа по него. Благославям доброто, облечено като идеал и мечта и противопоставено на злото. Благославам всички тези човешки измислици, които правят живота ни пълноценен! Най-тежката борба е тази за съвършенството, най-жестоката война е за това да бъдем добри, най-човешката мъка е познанието на доброто и злото и слабостта ни пред тях.

Да бях Ева, първото нещо, което бих направила, е да изям ябълката на познанието за добро и зло. Ако бях Пандора, веднага бих отворила кутията с всички злини. Искам да съм Ерида, с какво удоволствие ще хвърля на масата ябълката на раздора и ще гледам спора между всички жени, смятащи се за “най-красивата”! Всеки човек трябва да знае, че е лош, за да стане добър. А десетте божии заповеди – тази наивна стара етика – сме измислили не за да не ги нарушаваме, а за да знаем къде е границата на приемливото поведение и кога не постъпваме правилно. Те отразяват личните ни постижения в познанието ни за добро и зло, потребността от щастие и вътрешно спокойствие, нуждата от нормално общуване и привързаност, топли и искрени отношения с хората, които са около нас.

Кой днес иска да напише десет божии заповеди? Кой познава себе си и другите достатъчно, че да може да изброи десет правила на щастието? У кого е умрял богът и се е родил човекът? Преходен, неуверен и малко лош, съдия и подсъдим, и палач, и законодател. И най-голения ценител и поклонник на Вселената. Защото знае, че Животът е Добро.

(издадено в списание “Литерайко”, бр.3, 2004г.)